

Uebersicht

der im Jahre 1867 in Mähren und Oesterreichisch-Schlesien
angestellten phänologischen Beobachtungen.

Im Nachfolgenden sind die phänologischen Aufzeichnungen von 13 Stationen für das Jahr 1867 zusammengestellt. Es sind dies die ersten Resultate des Versuches, welchen der naturforschende Verein in Brünn unternommen hat, um die Anzahl der bisherigen Beobachtungs-orte zu vermehren.

Die geographische Lage und die Seehöhe jener Stationen, welche zugleich meteorologische Beobachtungen liefern, finden sich in der vorhergehenden Uebersicht verzeichnet. Von den Uebrigen folgen diese Daten hier.

Bärn: Geogr. Breite $49^{\circ} 48'$; Länge $35^{\circ} 8'$ (östlich von Ferro wie alle Folgenden). Seehöhe 1271 Wiener Fuss (206 Toisen). Die mittlere Jahrestemperatur gibt Herr Johann Gans nach 10jährigen Beobachtungen an einem nicht geprüften Thermometer auf $+ 4.95^{\circ}$ R. an.

Boskowitz: Geogr. Breite $49^{\circ} 29'$; Länge: $34^{\circ} 19'$. Die Beobachtungen wurden grösstentheils angestellt im Schlossparke und Gemüsegarten, welche eine Neigung von 8° gegen Osten und eine mittlere Seehöhe von 1080 Wiener Fuss haben. Einige Ausnahmen sind speciell hervorgehoben.

Illovnitz: Geogr. Breite $49^{\circ} 52'$; Länge $36^{\circ} 31'$. Die Seehöhe ist ungefähr 900 Wiener Fuss. Die Beobachtungsstelle ist zumeist eine Waldparzelle von ungefähr 100 Joch, vollkommen eben, mit sehr feuchtem, stark bemoostem, ziemlich magerem Lehm Boden, gegen Nord und Süd von Teichen, gegen Ost und West von Feldern umgeben.

Jägerndorf: Geogr. Breite $50^{\circ} 6'$; Länge $35^{\circ} 22'$; Seehöhe 1000 Wiener Fuss.

Iglau: Geogr. Breite $49^{\circ} 24'$; Länge $33^{\circ} 15'$; Seehöhe 1567 Wiener Fuss.

Mistek: Geogr. Breite $49^{\circ} 40'$; Länge $36^{\circ} 1'$; Seehöhe 912 Wiener Fuss.

Přeckau: Geogr. Breite $49^{\circ} 17'$; Länge $33^{\circ} 34'$. Die Seehöhe kann nur ungefähr mit 1550 Wiener Fuss angegeben werden.

Bei den nachfolgenden Zusammenstellungen haben wir uns an die von der k. k. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus in Wien gewählte Form gehalten. In die tabellarische Anordnung, welche für die Beobachtungen im Pflanzenreiche gewählt wurde, sind nur jene Arten einbezogen, von welchen wenigstens zwei Aufzeichnungen vorliegen. Die Uebrigen sind anhangsweise angeführt. Die Angabe des Datums ist derart, dass die erste Zahl den Tag im Monate; die zweite den Monat im Jahre bezeichnet.

In Bärn beobachtete Herr Johann Gans, in Bistritz am Hostein Herr Obergärtner Joseph Machač, in Boskowitz Herr Geometer C. Bieber (Pflanzen und Vögel) und Herr Adjunct Theoder Kittner (Insecten), in Brünn die Professoren Makowsky und Niessl und Herr Adjunct Ernst Steiner (Insecten), in Datschitz Herr Secretär Herm. Schindler, in Hochwald Herr Forstadjunct Herm. Ludwig, in Iglau Herr Professor Christoph Jaksch, in Ilownitz Herr Förster Vincenz Wessely, in Jägernsdorf Herr Apotheker Johann Spatzier, in Kremsier Herr Director Andreas Rettig, in Mistek Herr Apotheker Adolf Schwab, in Přeckau Herr Thomas Nožička, in Prossnitz Herr Lehrer Franz Nožička.

Wir überlassen es den Herren Beobachtern aus der Vergleichung der Aufzeichnungen diejenigen herauszufinden, in welchen wesentliche Differenzen bestehen, derart, dass sie nicht aus dem gewöhnlichen Einflusse der geographischen Lage und Seehöhe erklärt werden können. Es wird dann zu untersuchen sein, ob sich hiebei abnorme Verhältnisse des Standortes geltend gemacht haben, oder ob etwa der Eintritt der Phase (das erste Erscheinen der Blattfläche, das Stäuben der Staubbeutel etc.) nicht ganz richtig aufgefasst wurde.

Die Angaben über die Fruchtreife, namentlich der Obstsorten, würden an Sicherheit gewinnen, wenn, soweit es möglich ist, die Bezeichnung der Sorte beigefügt würde.

Die Bestimmung von Mittelwerthen der Differenzen zwischen den einzelnen Beobachtungsorten bleibt einer späteren Zeit vorbehalten,

indess haben die Herren Beobachter im Nachfolgenden einige Materialien zur vorläufigen Ableitung derselben, wobei es gut sein wird, Bäume und Sträucher von den Kräutern getrennt in Betracht zu ziehen, sowie auch auffallend abweichende Beobachtungen ausser Acht zu lassen.

Wir hoffen, dass die Anzahl der Stationen sich baldigst vermehren werde, weil gewiss eine grosse Zahl von Mitglidern in der Lage ist, die Aufzeichnungen wenigstens für die bekanntesten Pflanzen oder Thiere, oder für beide vorzunehmen. Eine nähere Anleitung zu diesen Beobachtungen steht Jedermann zur Disposition.

I. Pflanzenreich.

1. Bäume und strauchartige Gewächse.

a) Laubentfaltung.

	Bünn	Kremsier	Bystřitz	Legau	Prossnitz	Boskowitz	Illowitz	Bärn
<i>Acer platanoides</i>	—	—	20.4	—	—	6.5	—	15.5
„ <i>Pseudo-Platanus</i>	—	27.4	—	—	—	4.5	5.5	—
<i>Aesculus Hippocastanum</i>	24.4	21.4	20.4	26.4	17.4	30.4	26.4	2.5
<i>Alnus glutinosa</i>	24.4	20.4	25.4	1.5	—	8.5	25.4	13.5
<i>Berberis vulgaris</i>	—	16.4	—	—	—	17.4	1.5	—
<i>Betula alba</i>	24.4	20.4	—	28.4	—	28.4	30.4	—
<i>Carpinus Betulus</i>	26.4	22.4	20.4	—	—	2.5	4.5	—
<i>Cornus mas</i>	—	24.4	—	—	—	8.5	—	—
„ <i>sanguinea</i>	—	22.4	—	2.5	—	28.4	—	—
<i>Coryllus Avellana</i>	25.4	17.4	20.4	25.4	—	1.5	29.4	13.5
<i>Crataegus Oxyacantha</i>	—	18.4	—	2.5	—	28.4	1.5	11.5
<i>Cytisus Laburnum</i>	—	18.4	—	—	—	29.4	29.4	—
<i>Daphne Mezereum</i>	—	—	—	—	—	2.5	14.4	—
<i>Evonymus europaeus</i>	—	15.4	—	—	—	30.4 ¹⁾	27.4	—
<i>Fagus silvatica</i>	—	—	25.4	1.5	—	26.4	1.5	9.5
<i>Fraxinus excelsior</i>	—	1.5	—	3.5	—	10.5	15.5	15.5
<i>Hibiscus syriacus</i>	—	7.5	14.5	—	—	—	—	—
<i>Juglans regia</i>	3.4	29.4	—	—	—	6.5	10.5	—
<i>Ligustrum vulgare</i>	—	15.4	13.4	—	—	—	1.5	—
<i>Lonicera Xylosteum</i>	—	—	—	22.4	—	25.4	—	—
<i>Lycium barbarum</i>	24.4	—	—	—	—	30.4	—	—
<i>Philadelphus coronarius</i>	—	14.4	13.4	—	—	28.4	22.4	—
<i>Pinus Abies</i>	—	—	9.5	—	—	—	17.5	—
„ <i>Larix</i>	—	—	—	—	—	—	22.4	3.5

¹⁾ 1300 Fuss Seehöhe.

a) Laubentfaltung.

	Brün	Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Boskowitz	Illownitz	Bärn
Pinus Picea	—	—	9.5	—	—	—	16.5	—
„ silvestris	—	—	9.5	—	—	—	13.5	—
Populus italica	—	—	28.4	—	—	6.5	2.5	14.5
„ tremula	—	—	—	30.4	—	10.5	1.5	14.5
Prunus Armeniaca	—	—	—	—	29.4	1.5	1.5	—
„ avium	27.4	—	—	—	21.4	4.5	22.4	—
„ Cerasus	—	—	—	—	—	8.5	3.5	14.5
„ domestica	—	—	—	—	26.4	6.5	3.5	—
„ Padus	—	—	—	—	—	10.4	22.4	—
„ Persica	—	—	—	—	26.4	26.5	3.5	—
„ spinosa	—	—	—	—	—	4.5	6.5	21.5
Pyrus communis	—	—	—	—	20.4	12.5	1.5	11.5
„ Malus	—	—	—	1.5	24.4	10.5	2.5	11.5
Quercus pedunculata	1.5	28.4	7.5	—	—	4.5 ¹⁾	3.5	—
„ Robur	—	—	11.5	—	—	14.5	7.5	—
Rhamnus Frangula	—	—	—	—	—	2.5	5.5	—
Ribes Grossularia	24.3	—	—	9.4	3.4	15.4	11.4	29.4
„ rubrum	—	—	—	—	—	2.5	7.5	29.4
Robinia Pseud-Acacia	—	30.4	9.5	21.5	7.5	9.5	23.5	30.5
Rosa canina	24.4	—	—	30.4	—	28.4	21.4	14.5
Rubus Idæus	—	—	—	23.4	—	30.4	26.4	2.5
Salix Capraea	—	—	—	—	—	10.5	—	5.5
Sambucus nigra	2.4	—	—	—	—	14.4	27.4	3.5
„ racemosa	—	—	7.4	25.4	—	—	20.4	—
Sorbus Aucuparia	—	—	—	28.4	—	—	2.5	2.5
Staphyllea pinnata	27.4	26.4	—	—	—	28.4	4.5	—
Syringa vulgaris	14.4	17.4	13.4	26.4	—	26.4	20.4	29.4
Tilia grandifolia	—	—	—	24.4	—	6.5	1.5	22.5
„ parvifolia	25.4	25.4	—	12.5	—	16.5	3.5	—
Ulmus campestris	—	30.4	—	2.5	—	2.5	—	9.5
„ effusa	—	28.4	—	—	—	2.5	—	—
Viburnum Opulus	—	19.4	—	—	—	30.4	10.5	—
Vitis vinifera	—	—	—	—	4.5	14.5	—	—

Ausserdem wurde die erste Laubentwicklung beobachtet an folgenden Arten:

Kremsier:

Acer campestre 20.4, Ailanthus glandulosa 10.4, Catalpa syringaeifolia 10.5, Colutea arborescens 29.4, Gleditschia triacanthos 10.5, Liriodendron tulipifera 29.4, Platanus occidentalis 30.4, Ptelea trifoliata 11.5, Spiraea opulifolia 15.4.

Iglau.

Lonicera Caprifolium 20.4.

Boskowitz.

Acer striatum 1.5, Castanea vesca 27.4, Corylus fubulosa 30.4, Clematis

Vitalba 6.5, Cydonia vulgaris 9.5, Cytisus nigricans 30.4, Prunus Mahaleb 8.5, Robinia viscosa 30.5, Rosa centifolia 10.5, Viburnum Lantana 20.4.

Hochwald.

Juniperus communis 3.5.

Prossnitz

Ribes nigrum 8.4

Illownitz.

Calluna vulgaris 15.5, Morus alba 16.5, Rubus fruticosus 26.4, Salix alba 24.4, S. fragilis 4.6.

¹⁾ 1300 Fuss Seehöhe wie die folgende.

	Datschitz	Brünn
Acer campestre	—	5.5
„ platanoides	6.5	21.4
„ Pseudo-Platanus	—	12.5
„ striatum	—	—
Aesculus Hippocastanum	11.5	6.5
Alnus glutinosa	—	24.3
Amorpha fruticosa	—	—
Berberis vulgaris	—	5.5
Betula alba	—	24.4
Calluna vulgaris	—	—
Carpinus Betulus	—	4.5
Castanea vesca	—	—
Clematis Vitalba	—	—
Cornus alba	—	—
„ mas	—	8.4
„ sanguinea	—	28.5
Corylus Avellana	27.3	24.2
Crataegus Oxyacantha	—	10.5
Cydonia vulgaris	—	15.5
Cytisus Laburnum	—	12.5
Daphne Mezereum	—	—
Evonymus europaeus	—	14.5
„ verrucosus	—	13.5
Fagus silvatica	—	—
Fraxinus excelsior	—	—
Humulus Lupulus	—	—
Juglans regia	—	10.5
Juniperus communis	—	—
Ligustrum vulgare	—	10.6
Lonicera Xylosteum	—	4.5
Lycium barbarum	—	8.5
Philadelphus coronarius	—	3.6
Pinus Abies	—	—
„ Larix	—	—
„ Picea	—	—
„ silvestris	—	16.5
Populus italica	—	—
„ nigra	28.4	20.4
„ Tremula	—	—
Prunus Armeniaca	—	—
„ avium	—	28.4
„ Cerasus	7.5	—
„ domestica	8.5	1.5

the.

Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Boskowitz	Hochwald	Illovnitz	Bärn	Jägerndorf
6.5	—	—	—	—	—	—	14.5	—
20.4	11.5	27.4	—	1.5	—	—	7.5	—
8.5	—	25.4	—	8.5	15.5	10.5	—	—
6.5	—	—	—	10.5	—	—	—	—
8.5	14.5	13.5	13.5	4.5	13.5	14.5	27.5	25.5
17.3	—	12.4	—	28.5	5.3	7.3	20.4	10.5
10.5	13.6	—	—	—	—	—	—	—
7.5	—	—	—	6.5	—	10.5	—	—
21.4	—	29.4	—	6.5	—	1.5	—	—
—	—	11.8	—	—	2.9	4.9	4.8	—
26.4	—	—	—	4.5	4.5	8.5	—	—
—	2.7	—	—	2.7	—	—	—	—
—	10.8	—	—	3.7	—	—	—	—
14.5	27.5	—	—	—	—	—	—	—
29.3	—	—	—	8.3?	—	—	—	—
3.6	1.6	—	—	28.5	18.5	8.6	—	—
17.2	—	9.4	—	6.3	26.2	—	3.4	25.3
13.5	—	23.5	—	6.5	13.5	27.5	—	—
13.5	—	—	—	28.5	—	—	—	—
10.5	18.5	—	—	10.5	18.5	—	—	—
—	—	29.3	—	1.4	—	11.4	14.4	31.3
18.5	—	—	—	14.5	—	14.5	—	—
16.5	—	—	—	16.5	—	—	—	—
—	—	—	—	8.5	3.5	—	21.5	—
24.4	—	—	—	6.5 ¹⁾	—	24.4	13.5	—
26.7	—	27.7	—	—	—	—	—	—
14.5	—	—	—	18.5	—	11.5	—	—
7.5	—	—	—	—	12.5	—	—	—
6.6	13.6	—	—	—	—	—	—	—
—	—	13.5	—	12.5	17.5	9.5	—	—
—	—	—	—	8.5	—	—	—	—
3.6	4.6	12.6	—	30.5	—	2.6	20.6	—
6.5	—	—	—	—	7.5	10.5	—	—
—	—	25.4	—	—	30.4	20.4	—	—
—	—	18.5	—	—	7.5	9.5	—	—
13.5	18.5	30.5	—	—	—	23.5	—	—
—	—	—	—	30.4	—	22.4	29.4	—
23.4	—	—	—	28.4	—	14.4	—	10.4
28.3	16.4	20.4	—	16.4	—	28.3	20.4	—
20.4	—	—	28.4	24.4	—	30.4	—	23.4
26.4	2.5	7.5	2.5	4.5	27.4	24.4	—	26.4
—	—	—	—	6.5	—	6.5	13.5	1.5
—	6.5	9.5	5.5	6.5	—	—	14.5	1.5

¹⁾ pendula.

	Datschitz	Brünn
Prunus Padus	7.5	29.4
„ Persica	—	22.4
„ spinosa	—	26.4
Pyrus communis	8.5	29.4
„ „ (wild)	—	—
„ Malus	—	5.5
Quercus pedunculata	—	11.5
„ Robur	—	—
Rhamnus Frangula	—	23.5
Ribes Grossularia	—	19.4
„ rubrum	—	6.5
Robinia Caragana	—	—
„ Pseud-Acacia	—	31.5
„ viscosa	—	—
Rosa canina	—	28.5
„ centifolia	—	—
„ lutea	—	—
Rubus fruticosus	—	—
„ Idaeus	—	22.5 ¹⁾
Salix Caprea	25.4	16.4
„ fragilis	—	25.4
Sambucus Ebulus	—	—
„ nigra	—	1.6
„ racemosa	—	—
Sarothamnus scoparius	—	17.5
Sorbus Aucuparia	—	12.5
Staphyllea pinnata	—	2.5
Syringa vulgaris	13.5	6.5
Tilia grandifolia	—	19.6
„ parvifolia	—	30.6
Ulmus campestris	—	15.4
„ effusa	—	—
Vaccinium Myrtillus	—	5.5
„ Vitis idaea	—	—
Viburnum Lantana	—	—
„ Opulus	—	20.5
Vinca minor	—	25.4
Vitis vinifera	—	26.5

Ausserdem wurden

Brünn.

Cytisus biflorus 3.5, Genista germanica 17.5, Lonicera tatarica 9.5, Mespilus germanica 20.5, Prunus Chamaecerasus 9.5, Ribes aureum 27.4.

Kremsier.

Acer tataricum 14.5, Catalpa syringaefolia 13.7, Eleagnus augustifolia 11.5, Gleditschia triacanthos 19.6, Spiraea opulifolia 2.6, Taxus baccata 30.3.

¹⁾ In Weingärten cultivirt.

the.

Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Boskowitz	Hochwald	Hllownitz	Bärn	Jägerndorf
28.4	28.4	10.4	—	2.5	4.5	6.5	14.5	30.4
22.4	—	—	3.5	5.5	—	—	29.4	1.5
—	—	7.5	—	2.5	28.4	29.4	15.5	1.5
27.4	5.5	7.5	6.5	6.5	—	—	14.5	7.5
—	—	—	—	30.4	—	4.5	—	—
7.5	9.5	13.5	10.5	8.5	—	7.5	15.5	7.5
6.5	—	—	—	8.5	—	7.5	—	—
—	—	—	—	12.5	—	10.5	—	—
14.5	—	—	—	26.5	18.5	31.5	—	—
19.4	—	29.4	27.4	16.4	15.4	26.4	1.5	16.4
—	—	—	—	6.5	—	25.4	2.5	16.4
7.5	11.5	—	—	—	—	—	—	—
30.5	1.6	18.6	3.6	31.5	—	2.6	10.7	25.5
—	17.6	—	—	14.6	—	—	—	—
—	17.6	8.6	—	30.5	4.6	10.6	24.6	—
—	—	—	—	31.5	—	—	5.7	—
—	—	—	3.6	—	—	—	15.6	—
—	—	—	—	—	4.6	6.6	—	—
—	—	6.6	—	10.5	—	30.5	9.6	—
28.3	—	22.4	—	3.4	—	—	—	10.4
—	—	—	—	—	—	—	—	2.5
—	—	—	—	—	11.7	—	—	19.6
29.5	4.6	7.6	—	18.5	4.6	31.5	18.6	21.5
—	—	—	—	—	7.5	10.5	19.5	12.4?
—	—	—	—	—	16.5	—	—	—
14.5	—	27.5	—	16.5	15.5	10.5	29.5	15.5
7.5	—	—	—	6.5	—	18.5	—	—
1.5	11.5	13.5	—	2.5	11.5	9.5	27.5	10.5
19.6	—	3.7	—	28.6	24.6	1.7	9.7	23.7?
28.6	—	13.7	—	30.6	30.6	5.7	28.7	31.7?
30.4?	—	24.4	—	18.4	—	—	25.4	—
28.4	—	—	—	22.4	—	—	—	—
—	—	10.5	—	—	4.5	6.5	11.5	—
—	—	—	—	—	—	10.5	22.5	15.5
9.5	—	—	—	6.5	—	—	—	—
19.5	—	3.6	—	22.5	—	30.5	—	—
—	20.4	—	—	—	—	—	11.5	—
—	—	—	24.6	3.7	—	—	—	2.7

verzeichnet für

Bystritz.

Rhus Cotinus 24.7, *Rubus odoratus* 24.7, *Spiraea crenata* 27.5, *S. hypericifolia* 9.6, *Thuja occidentalis* 20.4.

Boskowitz.

Corylus tubulosa 28.4, *Cytisus nigricans* 6.5, *Ilex Aquifolium* 4.4, *Prunus Mahaleb* 10.5, *Sorbus torminalis* 6.5.

Bärn.

Lonicera Caprifolium 9.6, *L. nigra* 22.5.

c) Frucht

	Brünn	Bystritz
Acer platanoides	25.9	—
„ Pseudo-Platanus	—	—
Aesculus Hippocastanum	27.9	—
Alnus glutinosa	—	—
Berberis vulgaris	25.9	—
Betula alba	—	—
Carpinus Betulus	—	—
Cornus sanguinea	18.9	—
Corylus Avellana	—	—
Crataegus Oxyacantha	—	—
Cytisus Laburnum	—	—
Daphne Mezereum	—	—
Evonymus europaeus	—	—
Fraxinus excelsior	—	—
Juglans regia	—	—
Ligustrum vulgare	10.9	—
Lonicera Xylosteum	—	—
Populus italica	—	—
„ Tremula	—	—
Prunus Armeniaca	—	22.8
„ avium	2.6 ¹⁾	24.6 ²⁾
„ Cerasus	26.6	—
„ domestica	—	22.8 ³⁾
(Pflaumen) }	—	—
(Zwetschken) }	—	—
Prunus Persica	—	—
„ spinosa	—	—
Pyrus communis	—	1.8 ⁴⁾
„ „ (wild)	—	—
„ malus	—	—
Quercus pedunculata	—	—
„ Robur	—	—
Rhamnus Frangula	—	25.8
Ribes Grossularia	—	—
„ rubrum	16.6	10.7
Robinia Pseud-Acacia	28.9	—
Rosa canina	—	—
Rubus fruticosus	—	—
„ Idaeus	—	—
Salix Capraea	—	—
Sambucus nigra	—	—
„ racemosa	—	—
Staphyllea pinuata	—	—

¹⁾ Die frühesten Sorten.²⁾ Ebenso; 2.7 die späteren.³⁾ Kaiserpflaumen.⁴⁾ Frühbirnen; 2.8 späte Sorten.

reife.

Iglau	Prossnitz	Boskowitz	Hochwald	Illovnitz	Bärn	Jägerndorf
—	—	25.9	—	—	—	—
—	—	28.10	8.9	7.10	—	—
14.10	25.9	4.10	28.9	1.10	28.9	—
—	—	10.11	—	1.11	—	—
—	—	30.9	—	14.8	—	—
—	—	10.10	26.7	10.8	—	—
—	—	25.10	—	29.10	—	—
—	—	6.10	17.9	—	—	—
—	—	22.9	1.9	7.9	7.9	15.9
—	—	20.10	—	12.10	—	—
—	—	20.9	—	27.8?	—	—
—	—	25.7	11.7	—	—	20.8
—	—	30.9	—	4.8	—	—
—	—	28.10	—	31.10	—	—
—	—	9.10	—	24.9	—	—
—	—	—	—	19.8	—	—
17.7	—	19.8	—	—	—	—
—	—	2.6	—	17.6	—	—
—	—	15.5	3.6	14.6	—	—
—	13.8	15.8	—	13.8	—	5.9
—	7.7	25.7?	17.6	28.6	28.6	30.6
—	—	25.7	—	30.7	4.8	12.7
—	—	28.8	—	—	—	—
—	1.10	26.9	8.9	18.9	18.9	22.9
—	16.9	10.9	—	14.9	—	26.9
—	—	28.10	8.9	30.9	19.9	—
—	16.8	28.8	16.8	—	20.9 ²⁾	3.9
—	—	15.9	—	3.11	—	—
—	28.9	8.9 ¹⁾	—	16.10	18.9	22.9
—	—	15.10	—	10.10	—	—
—	—	28.10	—	12.10	—	—
—	—	16.8	10.8	17.9	—	—
—	22.7	20.7	26.7	—	25.7	23.7
2.6	—	26.7?	18.7	5.7	13.7	—
—	10.10	30.10	—	19.9	—	—
—	—	19.10	8.9	16.9	—	—
—	—	—	7.8	9.8	7.9	27.8
28.7	—	2.8	22.7	25.7	22.7	—
—	—	25.5	4.6	5.6	—	—
—	—	2.9	—	—	—	15.9
16.7	—	—	2.7	1.8	—	15.8
—	—	16.9	—	16.9	—	—

1) Frühsorten; 26.9 Spätsorten.

2) Frühbirnen.

c) Frucht

	Brünn	Bystritz
Syringa vulgaris	—	—
Tilia grandifolia	—	—
„ parvifolia	24.9	—
Ulmus campestris	—	—
Vaccinium Myrtillus	23.6	—
„ Vitis idaea	—	—
Viburnum Opulus	—	—
Vitis vinifera	—	—

Ausserdem wurde die erste Fruchtreife

Brünn.

Prunus Chamaecerasus 10.7, Rosa spinosissima 17.9.

Boskowitz.

Corylus tubulosa 30.9, Cydonia vulgaris 26.10, Cytisus nigricans 22.9, Fagus silvatica 10.10, Robinia viscosa 4.11, Ulmus effusa 6.6.

2. Kräu

a) Blü

	Datschitz	Brünn
Aconitum Napellus	—	—
Ajuga genevensis	—	10.5
„ reptans	—	1.5
Alchemilla vulgaris	—	—
Anemone Hepatica	27.3	25.3
„ nemorosa	16.4	12.4
Arum maculatum	—	12.5
Asparagus officinalis	—	—
Avena sativa	—	—
Barbarea vulgaris	—	7.5
Bellis perennis	—	30.3
Caltha palustris	14.4	—
Cardamine pratensis	—	—
Carum carvi	—	10.5
Centaurea Jacea	—	—
„ Scabiosa	—	—
Chelidonium majus	—	10.5

reife.

Iglau	Prossnitz	Boskowitz	Hochwald	Illownitz	Bärn	Jägerndorf
—	—	15.11	—	—	—	5.10
—	—	20.10	28.9	9.10	—	—
—	—	30.10	—	20.10	—	—
—	—	4.6	4.6	—	29.5	—
—	—	—	28.6	23.7?	2.7	—
—	—	—	—	—	4.8	23.7
—	—	26.10	—	28.9	—	—
—	4.10	— ¹⁾	—	—	—	27.10 ²⁾

beobachtet an folgenden Arten:

Illownitz.

Calluna vulgaris 11.12, Populus nigra 16.6, Salix fragilis 4.6.

ter

the

Preßkau	Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Hochwald	Illownitz	Bärn	Jägerndorf
—	—	—	—	—	—	—	21.7	5.6 ⁵⁾
—	—	—	—	—	7.5	—	12.5	—
—	—	—	13.5	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	20.5	—	12.5	—
—	—	—	5.4	—	1.4	—	18.4	25.3
—	12.4	—	19.4	—	—	—	22.4	7.4
—	—	—	—	—	10.5	—	—	—
—	—	—	—	31.5	—	—	—	3.5
12.7 ³⁾	—	—	15.7	29.6 ⁴⁾	—	—	29.7	—
9.5	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	26.3	2.4
—	—	20.4	—	—	3.4	—	20.4	16.4
—	22.4	—	—	—	—	—	—	15.4
—	—	16.5	—	—	—	—	1.6	—
—	—	—	—	—	10.7	—	13.7	—
—	—	—	—	—	—	—	17.7	20.7
—	8.5	—	—	—	13.5	—	23.5	—

¹⁾ Am 25.9 erfroren.²⁾ Unvollkommen gereift.³⁾ v. pyramidale.⁴⁾ Aussaat: 8.4, Aufgehen: 13.4.⁵⁾ Aussaat: 29.3, Aufgehen: 17.4.

a) Blü

	Datschitz	Brünn
Chrysosplenium alternifolium	—	3.4
Chrysanthemum Leucanthemum	—	17.5
Cichorium Intybus	—	—
Cirsium rivulare	—	30.5
Colchicum autumnale	—	—
Convallaria majalis	18.5	6.5
„ Polygonatum	—	11.5
Corydalis digitata	16.4	31.3
Daucus Carota	—	25.6
Echium vulgare	—	—
Epilobium angustifolium	—	—
Ervum Lens	—	—
Euphorbia Cyparissias	—	3.5
Fragaria elatior	—	8.5
„ vesca	—	—
Fritillaria imperialis	—	—
Galanthus nivalis	27.3	27.2
Gnaphalium dioicum	11.5	—
Hieracium Pilosella	—	21.5
Hordeum distichum (aest.)	—	—
„ vulgare (aest.)	—	—
Hypericum perforatum	—	14.6
Lilium candidum	—	24.6
„ Martagon	—	—
Linum usitatissimum	—	—
Lychnis Flos cuculi	—	—
„ Viscaria	—	13.5
Majanthemum bifolium	—	—
Myosotis silvatica	11.5	—
Narcissus poeticus	—	—
„ Pseudo Narcissus	—	—
Orobis vernus	—	27.4
Oxalis Acetosella	—	—
Paeonia officinalis	—	—
Papaver somniferum	—	—
Pisum sativum	—	—
Plantago lanceolata	—	—

the

Pöckau	Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Hochwald	Illownitz	Bärn	Jägerndorf
—	—	—	—	—	2.4	—	19.4	27.3
—	14.5	27.5	30.5	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	7.7	—	22.7	—
—	—	—	—	—	—	—	8.6	—
—	22.8	—	—	—	26.8	—	22.8	29.8
—	8.5	—	23.5	—	—	—	30.5	16.5
—	—	—	—	—	11.5	—	—	—
—	—	—	—	—	2.4	—	21.4	7.4
—	27.6	—	30.6	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	5.6	—	12.6	—
—	—	—	—	—	1.7	—	7.7	—
29.6 ¹⁾	—	—	—	14.6 ⁶⁾	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	10.5	7.5
—	—	24.5	—	—	—	—	23.5	—
—	2.5	—	6.5	—	2.5	—	10.5	3.5
—	25.4	—	—	—	—	—	3.5	3.5
—	26.2	—	23.3	—	3.3	—	—	24.3
—	—	—	—	—	10.5	—	12.5	—
—	—	—	—	—	—	—	5.6	—
—	—	—	4.7	—	—	—	18.7	—
4.7 ²⁾	—	—	—	17.6 ⁷⁾	—	—	—	—
—	21.6	—	25.6	—	31.6	—	7.7	—
—	—	29.6	—	—	—	—	28.7	30.6
—	—	29.6	—	—	—	—	3.7	—
8.7 ³⁾	—	—	25.6	—	—	—	26.7	—
—	10.5	—	—	—	—	—	3.6	—
—	—	—	—	—	—	—	30.5	—
—	—	9.5	—	—	17.5	—	—	—
—	—	9.5	—	—	30.4	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	15.5	21.4
—	—	—	—	—	—	—	21.4	12.4 ⁹⁾
—	—	—	—	—	18.4	—	14.5	29.4
—	—	—	—	—	—	—	1.5	17.4
—	26.5	—	—	—	—	—	4.6	—
10.7 ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	20.7	—
1.7 ⁵⁾	—	—	27.6	4.6 ⁸⁾	—	—	—	—
—	—	—	—	—	10.5	—	21.5	—

1) Aussaat: 20.3, Aufgehen: 9.4.

2) „ 28.4, „ 1.5.

3) „ 3.6, „ 6.6.

4) „ 23.3, „ 26.4.

5) „ 28.4, „ 6.5.

6) „ 30.3, „ 19.4.

7) „ 6.4, „ 20.4.

8) „ 29.3, „ 17.4.

9) v. fl. pleno.: 17.4.

	Datschitz	Brünn
Platanthera bifolia	—	4.6
Potentilla argentea	—	30.5
Primula elatior	—	—
„ officinalis	—	21.4
Pulmonaria officinalis	—	—
Ranunculus acris	—	10.5
„ auricomus	—	—
„ Ficaria	23.4	14.4
Salvia pratensis	—	20.5
Secale cereale	1.6	30.5
Sisymbrium Alliaria	—	—
Solanum tuberosum	—	21.6
Symphytum officinale	—	8.5
Taraxacum officinale	1.5	27.4
Tragopon orientale	—	—
Trifolium pratense	—	25.5
Triticum vulgare (hib.)	—	20.6
Tussilago Farfara	—	—
Viola arvensis	6.5	—
„ canina	—	—
„ odorata	23.4	—

Ausserdem wurden

Brünn.

Anemone ranunculoides 16.4, A. Pulsatilla 27.3, Anthoxantum odoratum 8.5, Aristolochia Clematidis 16.5, Carex Schreberi 5.5, Cerastium arvense 9.5, Erodium cicutarium 27.4, Erythronium Dens canis 2.4, Euphorbia amygdaloides 2.5, E. epithymoides 5.5, E. virgata 17.5, Geranium sanguineum 23.5, Hieracium brachiatum 21.5, H. murorum 22.5, H. praealtum 29.5, Lepidium Draba 14.5, Mercurialis perennis 26.4, Omphalodes scorpioides 25.4, Orobis niger 25.5, Potentilla alba 4.5, P. collina 24.5, P. opaca 27.4, Poterium Sanguisorba 25.5, Pulmonaria azurea 3.4, P. mollis 28.4, Ranunculus reptans 10.5, Silene nutans 18.5, Trifolium montanum 26.5, Veronica triphyllus 27.4, Vincetoxicum officinale 16.5, Viola mirabilis 24.4, V. silvestris 24.4, Zea Mays 17.7.

Kremsier

Hemerocallis fulva 22.6, Symphytum tuberosum 28.4, Vicia sepium 9.5.

Bystritz.

Hibiscus syriacus 17.8, Lythrum Salicaria 12.8.

Hochwald.

Asperula odorata 10.5, Atropa Belladonna 4.6, Dentaria glandulosa 15.4, Erythraea Centaurium 26.7, Euphorbia platiphylia 4.5, Hesperis matronalis 10.5, Matricaria Chamomilla 4.6, Mentha silvestris 16.7, Orchis latifolia 10.5, Paris quadrifolia 10.5, Pedicularis silvatica 4.6.

Bärn.

Achillea Millefolium 23.6, Aconitum Lycoctonum 23.6, Agrostema Githago 3.7, Anthemis arvensis 11.6, A. Cotula 2.6, A. tinctoria 26.6, Aquilegia vulgaris 4.6, Asarum europaeum 29.4, Calendula officinalis 15.7, Campanula Trachelium 29.7, Carduus acanthoides 30.7, Centaurea Cyanus 15.6, C. Scabiosa 17.7, Convolvulus arvensis 1.7, Cuscuta europaea 13.7, Dianthus Carthusianorum 27.6, D. plumarius 20.6, Euphrasia officinalis 22.7, Fumaria officinalis 31.5, Gagea arvensis 22.4, Galeobdolon luteum 28.5, Galeopsis Ladanum 25.7, Galium Mollugo 30.6, G.

the.

Preckau	Kremsier	Bystritz	Iglau	Prossnitz	Hochwald	Illowitz	Bärn	Jägerndorf
—	—	—	—	—	—	—	26.6	8.6
—	—	—	—	—	—	—	16.6	—
—	23.4	—	—	—	—	—	—	7.4
—	—	—	30.4	—	—	—	23.4	—
—	—	—	—	—	15.4	—	—	16.4
—	—	—	—	—	—	—	11.5	—
—	25.4	—	—	—	3.5	—	—	25.4
—	8.4	20.4	28.4	—	18.4	—	23.4	17.4
—	20.5	—	—	—	28.6	—	—	—
4.6 1)	30.5	—	5.6	3.6 3)	—	—	11.6	—
—	27.4	—	—	—	1.5	—	—	—
4.7 2)	—	—	5.7	8.7 4)	—	—	8.7	—
—	10.5	—	29.5	—	2.5	—	31.5	—
—	26.4	—	4.5	—	30.4	—	9.5	29.4
—	—	—	—	—	—	—	7.6	13.6
—	—	9.6	29.5	12.6	—	—	1.6	—
—	—	—	27.6	25.6 5)	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1.4	—	19.4	16.4
—	—	2.5	—	—	—	—	27.4	—
—	—	—	—	—	30.4	—	7.5	7.5
—	8.4	25.4	26.4	—	15.4	—	27.4	15.4

verzeichnet, für

verum 10.7, *Gentiana ciliata* 29.7, *Geum rivale* 29.5, *G. urbanum* 12.6, *Gladiolus communis* 2.7, *Globularia vulgaris* 4.7, *Helianthus annuus* 22.8, *Iris germanica* 9.6, *Juncus effusus* 19.6, *Lamium album* 24.5, *Lappa major* 18.7, *Lepidium campestre* 8.5, *Lilium bulbiferum* 19.6, *L. chalcidonicum* 4.7, *Lithospermum arvense* 8.5, *Lunaria rediviva* 24.5, *Lysimachia Nummularia* 28.6, *Melampyrum arvense* 14.5, *Myosotis palustris* 28.5, *M. arvensis* 14.5, *Onopordon Acanthium* 25.7, *Orchis militaris* 23.5, *Parnassia palustris* 21.8, *Pedicularis palustris* 23.5, *Petasites officinalis* 25.4, *Plantago major* 24.6, *P. media* 5.6, *Polygala vulgaris* 23.5, *Polygonum aviculare* 12.8, *P. Hydroropiper* 29.8, *P. Persicaria* 20.7, *Potentilla anserina* 31.5, *Prenanthes purpurea* 26.7, *Saxifraga umbrosa* 7.6, *Scrophularia nodosa* 21.6, *Sedum acre* 25.6, *S. reflexum* 16.7, *S. Telephium* 11.8, *Semprevivum tectorum* 21.8, *Senecio Jacobaea* 21.7, *Solanum Dulcamara* 28.6, *Spiraea Ulmaria* 9.7, *Stellaria Holostea* 13.5, *Tanacetum vulgare* 12.7, *Thymus Serpyllum* 27.6, *Tormentilla erecta* 30.5, *Tulipa Gessneriana* 22.5, *Urtica urens* 18.6, *Verbascum nigrum* 2.7, *Vicia sativa* 8.7.

Jägerndorf.

Aegopodium Podagraria 14.5, *Asperula galioides* 13.6, *Camelina sativa* 13.6, *Corydalis cava* 7.4, *Crocus vernus* 9.4, *Digitalis purpurea* 27.6, *Doronicum austriacum* 15.5, *Geranium phaeum* 15.5, *Helleborus niger* 7.4, *H. viridis* 7.4, *Isopyrum thalictroides* 26.4, *Lemna minor* 1.6, *Leucjum verum* 26.3, *Menyanthes trifoliata* 21.4, *Omphalodes verna* 17.4, *Ornithogalum nutans* 5.5, *Saxifraga granulata* 9.5, *Thalictrum aquilegifolium* 16.5, *Valeriana officinalis* 27.5.

1) Aussaat: 1866, 28.9, Aufgehen: 2.10.

2) " 2.5, Aufgehen 2.6

3) " 1866, 10.10, Halmlänge zur Blüthezeit 4' 6".

4) " 26.4, Aufgehen: 17.5

5) Halmlänge zur Blüthezeit 3' 7".

b) Fruchtreife.

	Datschitz	Brünn	Preckau	Bystritz	Legau	Prossnitz	Hochwald	Barn	Jägerndorf
<i>Avena sativa</i> . . .	14.8 ¹⁾	—	21.8 ³⁾	—	—	23.7	—	2.9	—
<i>Carum Carvi</i> . . .	—	—	—	—	24.6	—	—	—	5.6
<i>Ervum Lens</i> . . .	—	—	7.8	—	—	3.8	—	—	—
<i>Fragaria vesca</i> . . .	—	3.6	—	—	26.6	—	16.6	23.6	—
<i>Hordeum vulgare</i> . . .	12.8 ²⁾	—	10.8 ⁴⁾	—	—	21.7	—	—	—
<i>Pisum sativum</i> . . .	—	—	17.8	—	—	27.7	—	—	—
<i>Secale creale</i> . . .	20.7	15.7	24.7 ⁵⁾	—	—	22.7	22.7	—	—
<i>Taraxacum officinale</i> . . .	14.5	—	—	—	—	—	—	28.5	14.5
<i>Triticum vulgare</i> . . .	31.7	—	—	29.7	—	5.8	—	21.8	6.8

Ausserdem liegen noch folgende Beobachtungen über den Eintritt der Fruchtreife vor:

Brünn.

Anemone pratensis 28.5. *A. Pulsatilla* 26.5, *Convallaria Polygonatum* 1.10.

Preckau.

Linum ussitatissimum 17.8, *Papaver somniferum* 24.8.

Jägerndorf.

Aegopodium Podagraria 19.6, *Anemone nemorosa* 27.6, *Aquilegia vulgaris* 30.6, *Asparagus officinalis* 19.9, *Colchicum autumnale* 10.5, *Convallaria majalis* 3.8, *Corydalis cava* 8.6, *C. digitata* 8.6, *Digitalis purpurea* 31.8, *Doronicum austriacum* 24.7, *Euphorbia Cyparissias* 1.10, *Lilium candidum* 25.8, *Ornithogalum nutans* 17.6, *Orobis vernus* 24.6, *Ranunculus Ficaria* 27.6, *Sambucus Ebulus* 8.9, *Tragopogon orientale* 24.7, *Viola odorata* 13.6.

¹⁾ Gesät: 29.3.

²⁾ " 23.4.

³⁾ Halmlänge: 3' 4"; Aussaat siehe bei der Blüthezeit.

⁴⁾ " 1' 8".

⁵⁾ " 4' 6".

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Bärn.			Boskowitz.		
Aves.			Aves.		
Alauda arvensis . . .	18.2	—	Alauda arvensis . . .	20.3	28.10
Cuculus canorus . . .	8.5	—	Cuculus canorus . . .	18.4	8.9
Gallinula crex . . .	11.5	—	Gallinula crex . . .	28.5	30.9
Hirundo urbica . . .	20.4	—	Hirundo urbica . . .	18.4	30.9 ¹⁾
Motacilla cinerea . . .	10.5	—	Motacilla alba . . .	10.3	14.11
Perdix coturnix . . .	12.5	—	Perdix coturnix . . .	30.5	20.10
			Scolopax rusticola . . .	20.3	30.10 ²⁾
			Vanellus cristatus . . .	20.4	25.10 ³⁾
Reptilia.					
Lacerta agilis . . .	19.4	—			
Insecta.			Insecta.		
Acridium stridulum . . .	10.8	—	Adimonia Tanacetii . . .	23.6	22.10
Aeshna grandis . . .	25.6	—	Agabus bipustulatus . . .	13.4	5.10
Argynnis Aglaja . . .	4.7	—	Anchomenus augusti-		
Anisoplia fruticicola . . .	21.6	—	collis . . .	20.4	23.9
Bombus terrestris . . .	25.4	—	Anobium pertinax . . .	5.4	28.6
Calopteryx (Agrion)		—	Anthonomus pomo-		
virgo . . .	17.6	—	rum . . .	20.4	11.6
Coenonympha Pam-		—	Aromia moschata . . .	14.7	18.8 ⁴⁾
phillus . . .	5.7	—	Asclera sanguinicollis . . .	7.5	29.5
Coccinella 7 punctata . . .	22.4	—	Bembidium decorum . . .	8.5	2.11
Forficula auricularia . . .	15.7	—	Bostrychus curvidens . . .	9.5	23.10
Gonopterix rhamni . . .	23.4	—	Bryaxis fossulata . . .	13.4	22.4
Hemerobius perla . . .	24.6	—	Calathus cisteloides . . .	31.3	23.10
Hipparchia Galatea . . .	17.7	—	Calistus lunatus . . .	29.3	18.4
Hipparchia Janira . . .	28.8	—	Carabus cancellatus . . .	14.4	25.9
Lampyrissplendidula . . .	16.6	—	C. convexus . . .	13.4	21.6
Meloë proscarabaeus . . .	12.5	—	C. intricatus . . .	30.3	2.7
Papilio Machaon . . .	1.6	—		13.9	20.10
Pieris (Pontia) bras-		—	Cerocoma Schaefferi . . .	8.6	26.6
sicae . . .	8.5	—	Cetonia aurata . . .	26.5	16.8
Pontia Crataegi . . .	15.6	—	Chrysomela fastuosa . . .	10.5	4.8
Vanessa Antiopa . . .	18.4	—	Cicindela campestris . . .	21.4	27.8 ⁵⁾
V. Atalanta . . .	4.6	—	Claviger foveolatus . . .	2.5	16.6
V. urticae . . .	26.3	—	Clerus formicarius . . .	7.5	25.9
Zygaena Filipendula . . .	3.7	—	Coccinella 7 punctata . . .	15.4	22.10
			Cossonus linearis . . .	19.4	13.6
			Criocephalus rusticus . . .	19.6	16.9
Lycaena hippothoë . . .	12.6	—	Dorcadion rufipes . . .	23.4	4.6
Locusta viridissima . . .	18.7	—	Engis humeralis . . .	6.5	21.8

¹⁾ Zogen schon am 20. August in ganzen Schaaren; am 30. September die letzten.²⁾ Am 30. October die letzten bei der Waldjagd angetroffen.³⁾ am 25. October in Schaaren versammelt; am 30. October keine mehr gesehen.⁴⁾ Sehr selten.⁵⁾ Ein Stück noch am 23. October.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Insecta.					
a) (Makowsky.)					
Ergates faber . . .	28.7	23.9	Carabus cancellatus	24.5	—
Galleruca lineola . .	7.5	5.10	Cetonia aurata . . .	19.5	—
Gastrophysa Poligoni	29.3	10.9	Cicindela campestris	3.5	—
Geotrupes stercora-			Coccinella 7 punctata	10.5	—
rius	6.5	3.11	Dorcadion rufipes . .	9.5	—
Halyzia tigrina . . .	20.4	16.5 1)	Geotrupes stercora-		
Harpalus aeneus . . .	31.4	8.9	rius	9.4	—
H. griseus	30.4	5.10	Lacon murinus	8.5	—
Hetaerius sesquicor-			Lina Populi	5.5	—
nis	27.3	23.7	Meloë proscarabaeus	11.5	—
Lacon murinus	13.5	7.7	Melolontha vulgaris	25.4	—
Lema cyanella	23.5	16.9	Opatrum sabulosum	12.4	—
L. melanopa	8.7	11.9	Phyllopertha horti-		
Leptura testacea . . .	15.7	27.9	cola	12.6	—
Lina Populi	18.5	10.9	—		
Melolontha vulgaris	6.5	11.7 2)	Euridema oleraceum	13.6	—
Notiophilus aqua-			Hydrometra lacustris	12.4	—
ticus	24.4	25.10	Gryllus campestris		
Ocypus micropterus	5.5	8.9	(Larve)	20.4	—
O. similis	29.3	28.10	—		
Opatrum sabulosum	20.4	7.6 3)	Chrysopa perla	24.4	—
Poecilontha rutilans	23.6	20.7	Ephemera vulgata . .	14.5	—
Pogonocherus ovalis	27.3	19.4	—		
Pterostichus metal-			Autocharis Cardami-		
licus	17.7	18.10	nis	6.5	—
Ptinus fur	13.5	28.10	Aporia Crataegi . . .	3.6	—
Scydmacrus Wetter-			Liparis chrysorrhoea	2.7	—
halii	29.3	5.5	Papilio Podalirius	12.5	—
Scytropus mustela . .	28.3	7.5	Pieris Brassicae . . .	10.5	—
Stenus biguttatus . .	29.3	15.10	Vanessa Antiopa . . .	14.5	—
Trachyplocus sca-			—		
ber	1.4	2.11	Bombus terrestris . .	15.4	—
Zabrus gibbus	7.5	23.10	Vespa crabro	6.5	—
Brünn.			V. vulgaris	20.4	—
Aves.			Formica nigra	25.4	—
Cuculus canorus . . .	21.4	—	F. fusca	5.5	—
Fringilla coelebs . . .	9.4	—	—		
Sylvia cinerea	21.4	—	Scathophaga sterco-		
S. luscinia	28.4	—	raria	12.6	—
Reptilia.			Insecta		
Lacerta agilis	21.4	—	b) (Steiner.)		
L. viridis	20.5	—	Amara trivialis	26.3	—
			Anchomen. prasinus	14.4	—

¹⁾ Ein Stück noch am 20. October.²⁾ Einzelne bis 20. Juni.³⁾ Einzelne im September.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Anthobium abdomi- nale	22.4	—	Hister 4 notatus .	20.4	—
Anthobium signalum	22.4	—	„ stercorarius .	20.4	—
Aphodius erraticus .	20.4	—	Hydroporus planus .	27.4	—
„ fimetarius .	20.4	—	Hydrous caraboides	25.4	—
„ luridus .	20.4	—	Hylurgus piniperda .	26.4	—
„ subterra- neus	20.4	—	Lacon murinus . .	6.5	—
Buprestis lugubris .	19.5	—	Lina aenea . . .	22.5	—
Byrrhus pilula . .	20.4	—	„ Populi . . .	28.4	—
Cantharis albomar- ginata	9.5	—	„ Tremulae . .	27.4	—
Cantharis nigricans	9.5	—	Lucanus cervus . .	2.6	—
„ obscura .	9.5	—	Malachius aeneus .	19.5	—
„ rufa .	30.5	—	Meligethes aeneus .	21.4	—
„ rustica .	19.5	—	Melolontha vulgaris	28.4	—
Carabus Ulrichii .	14.4	—	Meloë proscarabaeus	9.5	—
Cetonia aurata . .	28.4	—	„ variegatus .	28.4	—
„ hirtella .	25.4	—	„ violaceus .	26.4	—
„ metallica .	9.5	—	Opatrum sabulosum	20.4	—
Chrysomela cerealis	20.4	—	Otiorrhynchus laevi- gatus	22.5	—
„ fastuosa .	6.5	—	Pilonthus debilis .	19.5	—
„ marginata .	6.5	—	„ decorus .	20.4	—
„ staphylea .	20.4	—	„ laminatus .	20.4	—
Cicindela campestris	28.4	—	Phyllopertha horti- cola	6.6	—
„ silvicola .	12.5	—	Pterostichus margi- nalis	20.4	—
Cleonus cinereus .	28.4	—	Rhynchites Populi .	20.5	—
„ marmoratus	12.5	—	Silpha atra . . .	2.6	—
„ punctiven- tris	28.4	—	„ laevigata .	21.4	—
Clerus 4 maculatus .	28.4	—	„ obscura . .	21.4	—
Clythra longimana .	6.6	—	„ 4 punctata .	9.5	—
„ 7 punctata .	6.6	—	„ thoracica . .	9.5	—
Coccinellabipunctata	20.4	—	Synaptus filiformis .	22.5	—
„ 7 punctata .	20.4	—	Timarcha coriaria .	20.4	—
„ 14 punc- tata	5.5	—	Toxolus cursor . .	2.6	—
Cryptocephalus seri- cius	6.6	—	„ meridianus	30.5	—
Dorcadion fulvum .	26.4	—	Trechus minutus .	6.6	—
„ rufipes .	20.4	—	Trichodes apiarius .	6.6	—
Galleruca lineola .	21.4	—	Valgus hemipterus .	9.5	—
Geotrupes stercora- rius	20.4	—			
Geotrupes vernalis .	20.4	—	Datschitz.		
Halyzia 16 guttata .	9.5	—	Aves.		
„ ocellata .	9.5	—	Alauda arvensis .	11.2	—
Harpalus azureus .	12.5	—	Anser cinereus . .	12.3	—
„ discoideus .	26.4	—	Ciconia alba . . .	20.4	—
Hister fimetarius .	20.4	—	Cuculus canorus .	28.4	—
			Cypselus apus . .	28.4	—
			Fringilla coelebs .	22.3 ¹⁾	—

¹⁾ Erster Finkenschlag.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Hirundo urbica . . .	8.4	—	Hochwald.		
Lanius collurio . . .	27.4	—	Insecta.		
L. excubitor . . .	6.5	—	Amphimallus solsti-		
Larus ridibundus . .	9.3	—	tialis	29.6	—
Motacilla alba . . .	8.4	—	Apis mellifica . . .	1.7	—
Oriolus galbula . . .	1.5	—	Bostrychus curvidens	8.5	—
Parus coeruleus . . .	31.3	—	Carabus violaceus . .	3.5	—
P. major	31.3	—	Cetonia aurata . . .	14.5	—
P. palustris	31.3	—	Dasychira (Bombyx)		
Pyrhula rubricilla .	27.4	—	budibunda	5.6	—
Regulus cristatus . .	2.4	—	Dorcus curculionides	14.5	—
Scolopax rusticola . .	15.11 ¹⁾	—	Elatер murinus . . .	14.5	—
Sturnus vulgaris . .	17.2	—	Gastropacha proces-		
Sylvia cinerea . . .	20.4	—	sionea	26.7	—
S. rubecula	27.3	—	Lina populi	13.5	—
S. sibilatrix	30.3	—	Liparis chrysorrhoea	30.6	—
Tetrao urogallus . .	22.4 ²⁾	—	Lucanus cervus . . .	15.6	—
Troglodytes parvu-			Melolontha vulgaris	7.5	—
lus	31.3	—	Sirex gigas	28.6	—
Turdus musicus . . .	11.2	—	S. spectrum	13.6	—
T. pilaris	31.3 ³⁾	—	Silpha obscura . . .	14.5	—
Vanellus cristatus . .	9.3	—	Tinea larinella . . .	14.6	—
			Tortrix pinicolana .	16.7	—
Insecta.			Jägerndorf.		
Ichneumon extenso-			Aves.		
rius	1.11 ⁴⁾	—	Accentor modularis .	4.11 ⁶⁾	—
Libellula vulgata . .	31.10 ⁵⁾	—	Alauda arvensis . . .	12.2	—
Melolontha vulgaris .	7.5	—	A. cristata	19.1 ⁷⁾	—
Oestrus bovi	31.5	—	Alcedo ispida	9.12	—
Pontia crataegi . . .	8.5	—	Anser cinereus . . .	8.2	13.11
Rhizotrogus solsti-			Bombycilla garrula .	31.1 ⁸⁾	—
tialis	9.5	—	Buteo lagopus	7.12	—
Vanessa Antiopa . . .	20.4	—	Ciconia alba	31.3 ⁹⁾	27.8
V. urticae	19.4	—			

¹⁾ Zieht noch.²⁾ Balzt.³⁾ Letzter Zug.⁴⁾ Ein Exemplar beobachtet.⁵⁾ In zwei Exemplaren gesehen.⁶⁾ Kommt in die Feldhölzer bei der Stadt.⁷⁾ Besucht die Strassen.⁸⁾ Werden häufig lebend und todt auf den Markt gebracht.⁹⁾ Ziehen von S. nach N.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Insecta.					
Cinclus aquaticus	9.12	—	Aeshna grandis . .	18.5	—
Columba oenas . .	24.3	—	Apis mellifica . .	3.2	—
Corvus cornix . .	19.1 ¹⁾	—	Cetonia aurata . .	21.5	—
C. monedula . .	25.11 ²⁾	—	Cicindela campestris	21.5	—
C. pica	30.11 ³⁾	—	Chrysopa perla . .	30.5	—
Cuculus canorus .	30.4	5.9	Culex pipiens . .	8.2	10.10
Cypselus apus . .	30.1	—	Formica nigra . .	8.2	1.10
Emberiza citrinella	19.1 ⁴⁾	—	Gastropacha querci-		
Fringilla coelebs .	6.3	20.7 ⁹⁾	folia	2.7	—
F. linaria	1.11 ⁵⁾	—	Geotrupes stercora-		
Gallinula crex . .	5.5	—	rius	20.4	—
Hirundo rustica .	29.4	—	Gryllus campestris .	6.8	—
H. urbica	21.4	5.9	Gyrinus natator . .	16.4	—
Loxia curvirostris	15.12	—	Hipparchia Galatea .	5.7	—
Mergus merganser .	—	2.12	Hydrometra lacustris	16.4	8.9
Motacilla alba . .	18.3	—	Lygaeus apterus . .	8.2	31.8
M. flava	26.3	—	Lytta vesicatoria . .	25.5	—
M. sulfurea . . .	21.3	—	Melolontha vulgaris .	1.5	—
Perdix dactylisonans	22.8 ⁶⁾	30.9	Musca domestica . .	9.4	—
Pyrgita montana .	28.11 ¹⁾	—	Papilio Machaon . .	30.5	—
Pyrrhula rubricilla	15.12	—	Plusia moneta . . .	1.6	—
Scolopax rusticola .	26.4	—	Rhizotrogus solstia-		
Sylvia fitis . . .	29.4	—	tialis	24.7	—
S. curuca	23.4	—	Tetragnatha extensa .	22.9	—
S. luscinia	5.1	20.8	Vanessa Atalanta .	29.5	—
S. rubecula . . .	9.4	—	V. Antiopa	29.5	—
S. tithys	7.4	—	V. Jo.	8.7	—
Troglodites domesti-			V. polychloros . . .	7.4	—
cus	8.11 ⁸⁾	—	Vespa vulgaris . . .	25.8	—
Turdus iliacus . .	11.8	—			
T. merula	12.3	27.10	Helix pomatia . . .	20.4	—
T. musicus	7.3	27.10	Lumbricus terrestris.	21.4	—
T. pilaris	—	2.12			
T. torquatus . . .	—	7.12			
Vanellus cristatus .	25.3	29.8			
Amphibia.					
Bombinator igneus .	30.5	—	Aves.		
			Alauda arborea . . .	7.3	—
			A. arvensis	7.2	—

¹⁾ Wird in der Stadt sichtbar.²⁾ Ziehen aus N. nach S.³⁾ Besucht die Gärten der Vorstädte.⁴⁾ Besuchen die Strassen.⁵⁾ Im Zuge.⁶⁾ Schlägt nicht mehr.⁷⁾ Flieht in die Dörfer.⁸⁾ Besucht die Dörfer und Städte.⁹⁾ Hört auf zu schlagen.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Cuculus canorus . . .	28.4	—	Anser segetum . . .	12.3	—
Cypselus apus . . .	4.5	10.8	Anthus aquaticus . . .	12.3	—
Hirundo rustica . . .	11.4	8.8	A. arboreus . . .	16.3	24 5 8)
Motacilla alba . . .	23.3	—	Ardea cinerea . . .	18.4	—
Illownitz.			Bombycillus garrulus . . .	16.4 2)	—
Aves.			Ciconia alba . . .	2.4	—
Alauda arvensis . . .	19.3	—	Charadrius minor . . .	6.4	—
Anas crecca . . .	25.3	23.11	Cinclus aquaticus . . .	16.5	—
A. tadorna . . .	25.3	23.11	Columba oenas . . .	20.3	—
Anser cinereus . . .	14.3	15.10	C. turtur . . .	23.3	—
Ardea cinerea . . .	25.3	20.10	Corvus cornix . . .	16.5	—
Columba livia . . .	24.3	20.10	C. glandarius . . .	18.6	—
C. oenas . . .	24.3	20.10	C. pica . . .	5.5	—
C. palumbus . . .	28.3	25.10	Crex pratensis . . .	28.4	—
C. turtur . . .	19.4	20.11	Cuculus canorus . . .	24.4	—
Cuculus canorus . . .	21.4	20.11	Cypselus apus . . .	3.5	—
Fulica atra . . .	26.3	3.11	Emberiza citrinella . . .	5.5 3)	—
Gallinula chloropus . . .	26.3	20.11	E. schoenichus . . .	16.3	—
Haliaëtus leucocephala . . .	19.3	20.5	Falco nisus . . .	5.5	—
Hirundo rustica . . .	6.4	9.10	F. tinunculus . . .	20.3	—
H. urbica . . .	12.4	9.10	Fringilla chloris . . .	25.5 4)	—
Larus ridibundus . . .	26.3	3.11	F. coelebs . . .	12.5 5)	—
Scolopax gallinula . . .	26.3	12.11	F. carduelis . . .	24.5 5)	—
Sc. major . . .	26.3	12.11	Hirundo urbica . . .	24.4	—
Sc. rusticola . . .	25.3	21.10	Lanius ruficeps . . .	18.4	—
Sylvia rubecula . . .	26.3	12.10	Larus ridibundus . . .	6.4	—
Turdus merula . . .	26.3	12.10	Loxia coccythraustes . . .	22.5 6)	—
T. musicus . . .	26.3	12.10	Motacilla alba . . .	24.3	25.5 9)
Vanellus cristatus . . .	14.3	30.10	M. sulfurea . . .	12.3	—
Mistek.			Muscicapa collaris . . .	14.4	—
Aves.			M. grisola . . .	28.3	—
Alauda arborea . . .	12.3	—	Oriolus galbula . . .	28.4	—
A. arvensis . . .	16.2	12.5 1)	Perdix coturnix . . .	28.4	—
			Pernis apivorus . . .	20.4	—
			Scolopax rusticola . . .	26.3	—
			Strix Aluco . . .	10.5 7)	—

1) Eier schon stark bebrütet.

2) Auf dem Durchzuge nach Russland begriffen.

3) Legen Eier.

4) Die Eier schon stark bebrütet.

5) Schon junge Vögel anzutreffen.

6) Nester mit Eiern, die noch nicht bebrütet waren.

7) Legt Eier.

8) Junge schon flügge.

9) Junge schon flügge.

H. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
<i>Sturnus varius</i> . . .	4.3	10.5	¹⁾ <i>Byrrhus pilula</i> . . .	12.5	—
<i>Sylvia atricapilla</i> . . .	14.4	—	<i>Calathus cisteloides</i> . . .	28.3	—
<i>S. rubecula</i> . . .	25.3	—	<i>Carabus cancellatus</i> . . .	24.3	—
<i>S. thitis</i> . . .	25.3	24.6	²⁾ <i>C. cyaneus</i> . . .	2.5	—
<i>Turdus merula</i> . . .	28.3	—	<i>C. hortensis</i> . . .	8.5	—
<i>T. musicus</i> . . .	28.3	18.6	³⁾ <i>C. Lineei</i> . . .	2.5	—
<i>Upupa Epops</i> . . .	18.4	—	<i>C. Ulrichii</i> . . .	28.3	—
<i>Vanellus cristatus</i> . . .	16.2	—	<i>C. violaceus</i> . . .	28.3	—
<i>Yunx torquilla</i> . . .	18.4	—	<i>Cassida equestris</i> . . .	24.4	—
			<i>Chlorophanus viridis</i> . . .	4.6	—
			<i>Chrysomela staphi-</i> <i>lea</i>	4.4	—
Mistek.			<i>Cetonia aurata</i> . . .	14.5	—
Insecta.			<i>C. metallica</i> . . .	20.5	—
<i>Abax ovalis</i> . . .	2.5	—	<i>Cicindela campestris</i> . . .	24.4	—
<i>A. striola</i> . . .	24.3	—	<i>C. riparia</i> . . .	12.5	—
<i>Acherontia Atropos</i> . . .	26.6	—	<i>C. silvicola</i> . . .	8.5	—
<i>Agabus maculatus</i> . . .	16.4	—	<i>Clerus formicarius</i> . . .	8.5	—
<i>Agonum sex-puncta-</i> <i>tum</i>	26.6	—	<i>Clythra longimana</i> . . .	18.6	—
<i>Ag. viduum</i> . . .	28.3	—	<i>Cl. 4-punctata</i> . . .	18.6	—
<i>Amara vulgaris</i> . . .	30.3	—	<i>Clytus arcuatus</i> . . .	20.5	—
<i>Ampedus praestus</i> . . .	26.6	—	<i>Cl. gazella</i> . . .	24.5	—
<i>Am. sanguineus</i> . . .	28.5	—	<i>Cl. hieroglyphicus</i> . . .	24.5	—
<i>Anchomoenus angus-</i> <i>ticollis</i>	30.3	—	<i>Coccinella 7-punc-</i> <i>tata</i>	24.3	—
<i>Apatura Iris</i> . . .	4.6	—	<i>C. 14-punctata</i> . . .	18.6	—
<i>Aphodius foetidus</i> . . .	8.4	—	<i>C. mutabilis</i> . . .	16.4	—
<i>Aph. fossor</i> . . .	8.4	—	<i>Cossus ligniperda</i> . . .	20.6	—
<i>Aph. prodromus</i> . . .	8.4	—	<i>Cryptocephalus cor-</i> <i>diger</i>	4.6	—
<i>Argynis Adippe</i> . . .	24.6	—	<i>C. lapathi</i> . . .	12.5	—
<i>A. Aglaia</i> . . .	24.6	—	<i>C. sericeus</i> . . .	10.6	—
<i>A. dia</i> . . .	24.5	—	<i>Copris lunaris</i> . . .	10.6	—
<i>A. Iris</i> . . .	4.6	—	<i>Crioceris asparagi</i> . . .	30.5	—
<i>A. Latonia</i> . . .	24.5	—	<i>Dermestes lardarius</i> . . .	30.3	—
<i>A. Niobe</i> . . .	30.6	—	<i>Diacanthus metalli-</i> <i>cus</i>	28.5	—
<i>Aromia moschata</i> . . .	14.6	—	<i>Diaperis boleti</i> . . .	14.5	—
<i>Astynomus aedilis</i> . . .	14.6	—	<i>Doritis Apollo</i> . . .	26.6	—
<i>Bembidium foveola-</i> <i>tum</i>	18.4	—	<i>Elater aeneus</i> . . .	24.4	—
<i>B. nitidum</i> . . .	18.4	—	<i>E. filiformis</i> . . .	28.5	—
<i>B. tricolor</i> . . .	12.5	—	<i>E. holosericeus</i> . . .	28.5	—
<i>Bostrychus typogra-</i> <i>phus</i>	18.6	—	<i>E. pectinicornis</i> . . .	14.5	—
			<i>Euprepia caja</i> . . .	12.6	—
			<i>E. Jacobea</i> . . .	8.6	—
			<i>E. plantaginis</i> . . .	4.6	—

¹⁾ Legt Eier.²⁾ Die Jungen schon ausgeflogen.³⁾ Flügge Junge.

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Gastropacha quercifolia	12.6	—	Melolontha vulgaris	24.4	—
Geotrupes stercorarius	12.5	—	Metallites mollis	4.6	—
Gnorimus nobilis	20.5	—	Molarchus umbellarum	14.6	—
Gonioctema pallida	13.6	—	Mordella aculeata	4.6	—
G. viminalis	10.6	—	Necrophorus Vespillo	16.4	—
Gonopterix rhamni	6.4	—	Noctua parvula	20.6	—
Gyrinus natator	12.5	—	Notiophyllus aquaticus	30.3	—
Haliphus variegatus	16.4	—	Omaseus melanarius	30.3	—
Harpalus aeneus	30.3	—	O. nigrinus	28.3	—
Helops lanipes	12.5	—	Onthophagus nuchicornis	8.4	—
Hesperia Alveolus	26.4	—	Opatrum sabulosum	24.3	—
H. Malvarum	26.4	—	Otiorrhynchus coronis	8.5	—
H. Linea	14.5	—	O. lepidopterus	8.5	—
Hipparchia Dejanira	24.6	—	O. villosa-punctatus	8.5	—
H. Galatea	24.6	—	Pachyta collaris	20.5	—
H. Janira	24.6	—	P. virginea	24.5	—
H. Megaera	24.5	—	P. 4-punctata	24.5	—
Hister 4-maculatus	8.4	—	P. 6-punctata	24.5	—
Ilybius fuliginosus	16.4	—	Papilio Machaon	26.4	—
Lacon murinus	24.4	—	P. Podalirius	16.4	—
Lamia textor	12.5	—	Pieris Pamphillus	6.5	—
Lampyrus noctiluca	14.6	—	Poecilus cupreus	28.3	—
Leptura cincta	24.5	—	P. lepidus	28.3	—
L. rubrotestacea	24.5	—	Polydrosus micans	4.6	—
L. virens	24.5	—	Pontia Brassicae	6.5	—
Lina populi	10.6	—	P. Napi	6.5	—
L. Tremulae	12.5	—	P. cardamines	10.4	—
Limenitis aceris	4.6	—	Procrustes coriarius	24.3	—
Liparis dispar	12.6	—	Pterostichus latibula	2.5	—
L. Monacha	20.6	—	Pt. metallicus	2.5	—
L. salicis	8.6	—	Pt. niger	4.4	—
Lycaena Acis	8.6	—	Rhagium indagator	14.6	—
L. Argus	30.6	—	Rh. inquisitor	14.6	—
L. Cyllarus	8.6	—	Rhizotrogus solstitialis	28.5	—
L. Erebus	8.6	—	Rhynchites populi	4.6	—
L. Daphnis	30.6	—	Silpha reticulata	4.4	—
L. lucina	24.5	—	S. thoracica	4.4	—
L. pruni	26.6	—	Sphaeridium 4-maculatum	8.4	—
Lycus sanguineus	20.5	—	Staphilinus Oleus	26.6	—
Lucanus cervus	18.6	—	St. macrocephalus	26.6	—
Macroglossa stellatarum	28.5	—	St. pubescens	8.4	—
M. fuciformis	8.6	—	Strangalea calcarata	24.5	—
Malachius aeneus	30.5	—	St. 4 fasciata	24.5	—
Melitaea Athalia	24.5	—	Smerinthus tiliae	12.6	—
M. cinxia	24.5	—	Sphinx ocellata	28.5	—
M. Dydima	4.6	—	Sph. pinastri	24.5	—
Meloë proscarabaeus	18.4	—	Sph. populi	24.5	—
M. violaceus	16.4	—			

II. Thierreich.

	Erste	Letzte		Erste	Letzte
	Erscheinung			Erscheinung	
Telephorus fuscus .	30.5	—	V. Antiopa . . .	6.4	—
Trichius fasciatus .	20.5	—	V. Jo	16.4	—
Trichodes apicarius	14.5	—	V. polychloros . .	10.4	—
Toxotus cursor . .	14.6	—	V. urticae . . .	6.4	—
Vanessa C. album .	4.6	—	Zyaena filipendulae	12.6	—
V. cardui	26.4	—	Z. scabiosae . .	20.6	—

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn](#)

Jahr/Year: 1867

Band/Volume: [06](#)

Autor(en)/Author(s): Anonymus

Artikel/Article: [Uebersicht der im Jahre 1867 in Mähren und Oesterreichisch-Schlesien angestellten phänologischen Beobachtungen 193-215](#)